

Un circ al pati de casa

Empúries, 2019

Llibre explosiu, diferent, mordaç, únic

EL CAVALLITU

Com tots els nens, jo també tenia un somni. Vaig néixer sense cames i volia que m'instal·lessin damunt la sella d'un *cavallitu* de fires i no baixar-ne mai més. Volia integrar-m'hi –meitat nen, meitat cavall–, ser-ne només un, amunt i avall al ritme de la música de fires i voltar i voltar; i cada cop que passés pel davant dels pares, deixaria anar la barra lluent del *cavallitu* i alçaria el braç i somriuria, «adéééuuuu!», i ells, la mare i el pare, em saludarien orgullosos a distància, amb la cadira de rodes al costat, ben a prop, sempre a la vora, i la mare ploraria un cop em perdés de vista, i tornaria a somriure quan el seu fill aparegués de nou en escena, i el pare em miraria amb uns ulls tan derrotats i submisos com els ulls de les vaques a punt d'entrar a l'escorxador, i sempre més hi serien, esperant el retorn circular d'un nen sense cames, un nen de fireta, integrat en un cavall de mentida, i sempre amb un somriure gravat al rostre, tots tres, sense defallences de cap mena, sempre renovant la vida una vegada i una altra.

LA MÀ

A casa, érem pobres: dos nens petits i el pare enlloc. De tant en tant, la mare sortia a robar per poder menjar alguna cosa als vespres i no anar a dormir amb l'estómac buit. Robava poc, només allò estrictament necessari perquè els fills no ens moríssim de gana. En una ocasió, per les festes de Nadal, va allargar massa la mà i el carnisser del poble, en un acte gairebé reflex, «Zasss», va fer anar l'eina i la mare va quedar-se sense mà dreta.

Gràcies a Déu, no era la mà bona, i ni la meva germana ni jo no érem amb ella en aquell moment. El poble en va anar ple. Deien que la mare s'havia desmaiada a l'acte, que li sortia la sang a borbolls, que l'expel·lia a tort i a dret, que havia esquitxat tota la botiga! El carnisser, pobrot, no se'n sabia avenir. Per uns moments va quedar del tot paralytat, incrèdul, acer en mà i els ulls esbatanats, fits en el buit. Va recollir primer la mà amb els dits enganxats encara als bistecs de vedella, i després la resta del cos de la mare, i la va dur de seguida a l'hospital. Ell mateix va explicar als metges, amb pèls i senyals, què havia passat exactament. Però no van poder salvar-li ni tan sols el dit més petit. Van posar-li una mà nova de trinca, de plàstic resistent, d'aquelles que no es mouen, i van pintar-li les ungles de totes dues mans del mateix color.

Mai més no vam passar gana. El carnisser venia sovint a veure la mare i ens obsequiava amb tota classe de viandes: embotits, botifarres, costelles, xuies... Era un home alegre, bon jan, panxut i galaplè. Li agradava disfressar-se de dona per carnestoltes i li sortien quatre pèls de les orelles i els narius. No ho diries mai, que havia segat la mà d'algú. Es quedava a sopar i ens explicava històries estrambòtiques que a la meva germana i a mi ens feien riure molt. Quan ens en anàvem al llit, el carnisser besava la mà de plàstic de la mare una vegada i una altra, penedit i agenollat, i li demanava que el perdonés. La mare n'estava molt, d'ell, li deia que no l'havia de perdonar de res, que a la vida hi havia coses molt pitjors, i li eixugava les llàgrimes amb el dit gros de la mà de plàstic.

Al cap d'un temps vam anar tots a viure a cal carnisser. Quina sorpresa en veure que encara conservava la mà antiga de la mare. La tenia en un pedestal, dissecada, amb tot de floretes al voltant. Ens va reconèixer com els seus fills legítims, a mi em va ensenyar l'ofici i a la meva germana li va pagar els estudis universitaris. Quan es va jubilar, jo mateix em vaig fer càrrec de la carnisseria. Estava delicat de salut, i abans de morir, em va fer prometre que cuidaria de la mare i que no tallaria mai cap mà ni cap dit a ningú. Li vaig dir: «I si em passa com a tu, que no vas poder fer-hi res?» «Aleshores —va respondre ell—, n'assumiràs tota la responsabilitat i et comprometràs a fer feliç la persona mutilada la resta de la teva vida». Espero estar-hi a l'altura.

L'ÓS

Quan érem petits, la meva germana i jo teníem un ós bru d'animal de companyia. Era genial. Però sempre que sortíem de casa, l'havíem de lligar amb cadenes i fer-lo caminar de quatre grapes, com els gossos o els porcs. El diumenge anàvem a missa capcots, com si demanéssim perdó. Tothom estava escagarrinat, fins i tot el capellà, i ens havíem d'asseure als bancs del final, lluny de la gent i en un absolut silenci.

Durant la cerimònia, tothom ens mirava de cua d'ull, neguitosos per si l'animal es desfermava i causava una degollina a la casa del Senyor. A l'hora de combregar, érem sempre els últims i el capellà ens ofería l'hòstia a distància, tremolós. Però a còpia d'anys i paciència, vam anar guanyant-nos la seva confiança i la confiança de la resta de feligresos. Llavors ni tan sols va caldre dur l'animal estacat. Feia d'escolanet i es passejava per l'església ben erecte, alçat sobre les dues potes del darrere; somreia a tothom i a l'hora de donar la pau, no treia les urpes mai, a ningú.

El nostre ós de companyia era amic amb tothom, i a poc a poc es va anar convertint en tot un símbol per al poble. Cada diumenge passava la bacina i l'església s'hi feia d'or. Venia gent de tots els racons de la comarca per veure'l i enraonar-hi. Els sabia escoltar i mostrava una gran empatia. Per això el capellà, que era molt viu, li va fer firmar un contracte, va alçar un nou confessionari i va entaforar-lo a dins.

Un èxit. Tothom que hi entrava en sortia reconfortat. Durant la confessió, l'animal els ofería la pota per un forat i es deixava amanyagar tanta estona com calgués. Era una pota màgica. Al cap de pocs anys, la gent fins i tot feia cua per confessar-s'hi. De mica en mica, el poble es va anar convertint en un lloc de peregrinació, un destí ineludible per a tothom qui tenia problemes. I l'ós passava nit i dia dins el confessionari oferint la pota a qui ho necessités. Ni tan sols la

retirava entre visita i visita. I van anar passant els anys i no la treia del forat. I la meva germana, preocupada per la salut de l'ós, em va dir que anéssim a confessar-nos i li preguntéssim si era feliç allà dins.

Al cap d'un parell de dies de fer cua, finalment vam entrar al confessionari i efectivament la pota era allà dins, ben rígida, ben peluda, ben lluent. Però en comptes de confessar els nostres pecats, vam preguntar a l'ós si era feliç. No hi va haver resposta. Vam preguntar-li un parell de vegades més i res, no deia res. Aleshores vam enretirar la cortina del confessionari i el vam trobar ben mort. Incorrupte, però ben mort. I tant l'un com l'altre vam començar a amanyagar-li la pota, sense descans, ara tu, ara jo, com quan érem petits, fins que al cap d'una bona estona ja ens vam sentir més bé i vam sortir del confessionari. I no vam dir-ne res a ningú.

OLI SOBRE TELA

Els amors d'infància perduren. Em vaig enamorar de l'Àlicia quan només era un nen. Ella també era una nena, aleshores. Era una artista i va abandonar-me per culpa dels seus pares. Van anar a viure lluny, molt lluny, a l'estranger. Abans de marxar, va pintar un autoretrat i me'l va regalar, oli sobre tela, un primer pla del seu rostre angelical.

«Em reconeixeràs, quan ens tornem a veure».

Era un regal ben especial. Me'n vaig adonar al cap d'un temps, quan el rostre de l'Àlicia va canviar de pentinat. D'ençà d'aleshores, m'hi fixava bé, de ben a prop. Cada dia hi havia algun petit canvi, algun detall gairebé imperceptible: el color de la pell, les galtes, els llavis, les pestanyes...

Al cap dels anys, tant el seu rostre com el meu havien canviat molt, ja no tenien res a veure amb aquelles cares infantils i lluminoses. Però encara n'estava enamorat. Molt enamorat. No hi havia cap dona que em fes el pes. Conservava l'esperança de tornar-la a veure, casar-nos, viatjar junts, tenir fills...

Poc abans de fer-ne quaranta i perdre definitivament l'esperança, la vaig retrobar. Al tren. Un dia de cada dia. Era divorciada, tenia tres criatures –de dos homes diferents– i treballava de caixera en un supermercat. «Encara pintes?», li vaig preguntar. No em va tornar contesta i no vaig insistir-hi.

L'endemà mateix s'instal·lava a casa, amb els seus tres fills –setze anys, deu i vuit– i dos gossos pequinesos que només d'obrir-los la porta ja em van llepar les sabates de mudar i els mitjons de rombes. Un encant. Vaig embalar el seu autoretrat –s'estimava més mirar-se al mirall– i vaig guardar-lo a les golfes, enmig d'andròmines velles i paquets de totes les mides. I ens vam casar. Però no

vam tenir fills. Immediatament després del viatge de noces, em vaig fer la vasectomia.

Ni la insolència dels tres nens ni les constants pixarades dels pequinesos per tots els racons de la casa van fer que me'n desenamorés. Era feliç. Només tenia ulls per ella. Cada dia, de bon matí, quan l'Alicia encara dormia i no s'havia empastifat el rostre de maquillatge, em fixava en tots els detalls: les orelles, els llavis, el nas, les arrugues, les celles, les galtes... M'hi fixava tant, que vaig oblidar del tot l'autoretrat que havia observat dia sí, dia també, durant una bona colla d'anys.

Un matí que estava sol a casa, remenant per les golfes, vaig ensopegar-hi. Em va fer tanta il·lusió retrobar-lo, que de seguida vaig enretirar-ne el plàstic i la pols que el cobrien. Me'l vaig mirar i remirar una bona estona, del tot desconcertat d'observar un rostre que no m'era familiar. Per sort, el soroll estrident del timbre va fer que sortís de l'estat de perplexitat en què em trobava. Vaig tornar a embalar el quadre cuita-corrents i vaig baixar a mirar per l'espill de la porta. Era l'Alicia, que tornava del metge i s'havia deixat les claus de casa.